Eduskunnan ulkoasiainvaliokunnalle 2. 5. 2018

Asia: UTP 6/2018 vp Valtioneuvoston selvitys: Suomen osallistumisesta Afganistanin tukemiseen ja vakauttamiseen

Fida International ry:n lausunto Valtioneuvoston selvityksestä Suomen osallistumisesta Afganistanin tukemiseen ja vakauttamiseen

Fidan hanketyöstä:

Fida International on Suomen helluntaiseurakuntien lähetys- ja kehitysyhteistyöjärjestö, jonka nykyistä kehitysyhteistyöohjelmaa toteutetaan 17 maassa. Ohjelma pyrkii nimensä ”tulevaisuus on lasten” mukaisesti edistämään lasten ja nuorten oikeuksien toteutumista yhteistyömaissa. Lähi-Idän ja Keski-Aasian alueohjelmassa on mukana neljä maata, joista Fidalla on omaa henkilökuntaa Tadzhikistanissa, Jordaniassa ja Irakin Kurdialueella.

Afganistanissa Fida on toiminut kumppanijärjestönsä Shelter Now Internationalin kautta. Vuonna 2014 toteutettiin vesi- ja sanitaatiohanke Pujwarissa, Badakshanin maakunnassa. Vuodesta 2015 on ollut käynnissä Heratin hammasterveysohjelma yhteistyössä Heratin yliopiston kanssa. Tähän mennessä hanke on palvellut 15 000 välitöntä ja 72 000 epäsuoraa hyödynsaajaa. Hanke jatkuu vuoteen 2021 ja sen vuosibudjetti on 80 000 euroa. Hammaslääkäriopiskelijoiden harjoitteluklinikan ja kouluihin suunnatun hammasvalistuksen lisäksi hankkeessa käynnistetään maaseudun hammasklinikoiden perustamisohjelma. Fidan kolmesta hanketeemasta Afganistanin maaohjelmassa painottuu oikeus terveyteen, muita teemoja ovat oikeus koulutukseen ja riittävään elintasoon.

Käsityksemme Afganistanin tilanteesta ja kehitysyhteistyöjärjestöjen toimintamahdollisuuksista maassa pohjautuvat Shelter Now Internationalin pitkään toimintahistoriaan alueella. Järjestön työ afgaanien parissa alkoi Pakistanissa vuonna 1983 ja vuodesta 1998 heillä on ollut rekisteröity läsnäolo Afganistanissa. Tarkoituksena on turvallisuustilanteen kehittymisen myötä vaiheittain lisätä suomalaista läsnäoloa myös Afganistanissa. Missiolauseensa mukaisesti Fida rakentaa rauhaa, luo oikeudenmukaisuutta ja vahvistaa ihmisarvoa. Näitä kaikkia Afganistan kaipaa.

Huomioita valtioneuvoston selvitystä koskien:

Yleistilanteesta Afganistanissa:

- Positiivinen muutos vuotta 2002 edeltäneestä ajasta on huomattava. Selvityksessä mainittujen asioiden lisäksi myös esim. kulttuurielämä on monipuolistunut.

- Vuonna 2014 tapahtunut kansainvälisten joukkojen poistuminen oli yleisen turvallisuustilanteen ja kansalaisjärjestöjen toiminnan kannalta valitettavaa. Liike-elämän panostukset vähenivät ja pelättiin maan luisumista vielä suurempaan sekasortoon. Erityisesti maaseutualueilla turvallisuus on huonontunut selvästi.

- Kapinallisjoukkojen iskut ovat suuntautuneet lähinnä valtion instituutioita, poliisia, suurlähetystöjä ja ulkomaalaisten kokoontumispaikkoja kohtaan. Kansalaisjärjestöt eivät ole olleet ensisijaisia kohteita, vaikka iskuja niitäkin kohtaan on esiintynyt.

- Turvallisuustilanne maan sisällä vaihtelee alueittain. Hyvä paikallistuntemus on turvallisuuden varmistamisessa olennaista. Kansalaisjärjestöillä tiivis yhteys paikalliseen väestöön antaa mahdollisuuden ajantasaisen turvallisuusinformaation saamiseen ja toimintaa voidaan sopeuttaa vastaavasti.

- Ulkomaalaisten läsnäolo on olennaista jo sen antaman sanattoman viestin vuoksi. Jos uskomme maan tulevaisuuteen, se rohkaisee myös paikallisia järjestöjä ja kansalaisia uskomaan ja toimimaan maansa hyväksi ja hillitsee maastamuuttoa.

Suomen kehitysyhteistyön tavoitteista Afganistanissa:

-Naisten ja tyttöjen aseman vahvistaminen

- Sensitiivinen suhtautuminen kulttuurin ja uskonnon erityispiirteisiin on tärkeää. Tämä korostuu ohjelmissa, jossa pyritään vaikuttamaan naisten ja tyttöjen asemaan. Uskonnon lukutaito on kansalaisjärjestöjen vahvuusalueita.

-Ihmisoikeuksien ja tasa-arvon edistäminen

- Maassa ei ole yhtään virallisesti tunnustettua kristillistä seurakuntaa ja uskonnon vaihto ei ole mahdollista. Miten Suomen kehitysyhteistyö pyrkii edistämään uskonnonvapautta Afganistanissa?

-Yhteiskunnan demokraattisuuden ja toimintakyvyn vahvistaminen

- Järjestöjen merkitys kansalaisyhteiskunnan rakentamisessa on keskeistä, kansainvälinen vuorovaikutus ja yhteistyö järjestöjen välillä on kehitysyhteistyön ydintä.

-Siirtolaisuuden hallinta

- Diasporan potentiaalia Afganistanin kehittämisessä ei ole vielä täysin tiedostettu. Maahan palanneet ovat saaneet hyviä virkoja ja heillä on omien kokemuksiensa pohjalta näkökulmaa ja halua kehittää omaa maataan.

- On tärkeä rohkaista ja tukea paluumuuttajien työllistymistä, tässä voisi tulla avuksi yritysyhteistyö, jossa maahan investoivat suomalaiset yritykset saisivat molempien maiden kulttuuria ja työelämää tuntevaa työvoimaa.

- Erityisesti suomalaiselle koulutusviennille olisi kysyntää. Hiljattain Afganistaniin on avattu mm. korealainen ja ruotsalainen koulu.

- Osa Suomesta palautettavista turvapaikanhakijoista on kääntynyt kristityksi. Suurin heitä Afganistanissa kohtaava vaara on oman perheen ja sukulaisten reaktio, toisin kuin Iranissa, jossa uhkana on viranomaisten suhtautuminen. Uskonnonvapauden näkökulmasta pakkopalautukset ovat erityisen ongelmallisia.

-Korruption vastaisen taistelun tukeminen

- Fida ei hyväksy korruptiota missään muodossa toiminnassaan. Koulutamme kumppaneitamme ja hankehenkilöstöä alue- ja johtajuuskoulutushankkeiden avulla.

Temaattisista kokonaisuuksista:

1. Oikeus ja turvallisuussektorin uudistaminen, poliisin kehittäminen

- Fidalla on kokemusta poliisien etiikkakoulutuksista mm. Etelä-Amerikassa ja Itä-Afrikassa. Tässä voisi olla yhteistyön mahdollisuutta jatkossa.

2. Koulutus- ja terveyspalveluiden kehittäminen sekä niiden saatavuuden parantaminen

- Heratin hammasterveysohjelma lisää hammasterveyspalveluiden laatua ja saatavuutta kaupungissa ja ympäröivillä maaseutualueilla, mutta jatkossa on mahdollisuus saada myös valtakunnallista vaikuttavuutta.

3. Talouden perustan kehittäminen erityisesti maaseudulla

- Maaseutuklinikoiden perustaminen edistää maaseudun taloudellisen perustan vahvistamista.

Fida Internationalin puolesta kiitän ulkoasianvaliokuntaa lausuntopyynnöstä ja toivon yhteisten ponnistelujen jatkuvan Afganistanin tukemiseksi ja vakauttamiseksi.

Kunnioittavasti,

Juha Lehto
Aluepäällikkö, Lähi-Itä ja Keski-Aasia
Fida International
juha.lehto@fida.info
+358-404553946